

# SZEGEDI HIRLAP.

65-ik szám.

Vasárnap, nyárutó (augustus) 12-én 1860.

Második évfolyam.

**Megjelenik:**  
Hetenként kétszer, csütörtökön és vasárnap reggel.

**Szerkesztői iroda:**  
Szentháromságutca, Geislerlelle ház, 872. szám,  
hová a kéziratok bérmentve utasítandók.

**Kiadóhivatal:**  
Burger Zsigmond könyvkereskedése.

## Előfizetési feltételek.

**Szegeden házhozjuttatással:** Egész évre 6 frt., — félévre 3 frt., — évnegyedre 1 frt.  
60 kr. osztr. ért.

**Videkre postán:** Egész évre 8 frt., — félévre 4 frt., — évnegyedre 2 frt. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

## Hirdetések:

Az öthasasos petítor egyszeri hirdetésért 7 ujkr.  
készenléti 6 ujkr., ötölszörre 5 ujkr.

Bélyegdíj minden egyes betöltésért 36 ujkr.  
A nyíltírtben a háromhasasos petítor 12 ujkr.  
tási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger  
Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

## Alföldi viszonyok.

### Dugonics műveinek új kiadása.

Irodalmunk egyik kitűnő bajnoka, a lángbuzgalma Dugonics András iránt oly mérvben nyilatkozik honszerte, különösen pedig itt szülővárosában a bensőbb kegyelet: hogy — mint már lapjaink többször tudaták — az ő hazafiai nagy érdemeinek valódi elismerése jelül városunk legelőkelőbb terén, a Szechenyitérren föllálítván szoborral is ohajtja Szeged legnagyobb fiát dicsőíteni.

E dicséretes törekvés már folyamathan van s egyesek nemes lelkesültsége által támogatva, örvendetes gyarapodással halad előre.

Hogy azonban mind a terve vett ére-szobor minél inkább megfelelő legyen a nagy honfi elvélttelten érdemeinek, mind pedig egyntal a dicsőítőendők szellemgyűlölei is mintegy új életre ébresztessenek; hogy míg a hálás kegyelet elé tisztas alakját érőből varázsolja az alakító művészt, szelleme is újra fölélesztve sugározzék szerte a főgökyök keltebbé s újra termékenyítőleg hason: Szeged lakeseinek közkívánatára határozattal, műveiből egyelőre legalább néhány válogatott részt juttatni a jeleszt igazán méltánylani törekvő közönség kezei közé; hogy a hálás utód a dicsőültnek szellemét vele sorosabb társalgás útján közelebből ismerhesse, mint épületes házíratának szeretetét családi sarjadékra is átszállíthassa, s amennyire lehetséges, hagyományos érzelmeiben is örökíthesse. E kegyelet nélkül a szellem emberének, az eszmék magvetőjének méltatása ugys csak hiányos vagy éppen látszólatos lehet.

Ily kettős emlék föllálításához, — mely teljesebb s valódibba tenndi Dugonicsunk tiszteletét, — járulni kétszeresen tartozó kötelességemmel is, mérvén, készséggel fogadtam el a bizalmas fölhi-vást jelesünk műveinek sajtó alá rendezésére ama jó remény fejében, hogy a kitűnő férfi iránt szel-tében nyilatkozó lelkesültség ez idő igényeire képest mindenkép rajta lesz a nemzeti becsületre való-landó indítványnak kivételén, — azon tervnek valóstásán, mely nem csak némán intó, de egyszersmint láthatóan szóló és szellemileg dúsán kamatozandó emlékek igényezik megtszteni irodalmunk nagy utóirójának érdemeit, kik föleg ama kiváló érdem emel ki irodalmi kortársai közül, miszerint a hazafii szellemet a nemzet minden rétegein, minden idegszáln átátható s élenken munkássá varázsolni igyekvők, s e törekvést nem csekély eredmény koszorúzza.

Vannak, kik azt hiszik, hogy Dugonics a maga korában egészen betölté nagy helyét; de az azóta keletkezett művészi szellemtermények által már teljesen hátréba szorult, s nincs is miért fölkelteni többé szunyadni erőt szellemét! E vélemény azonban, ha a főnebb érintett lelkesedés nem ejténé is le, kénytelenek vagyunk azon kétségbevonhatlan tényre figyelmeztetni, mely szerént nemzetünk előkelőbb része s tán dereka is a föld-század óta jelentékenyebb fejlődött tudományos iro-dalmunk diadalmasabb műveire van ugyan utalva; de mögötte a nép milliói is mindinkább fejlenek a szellemi táp igényeire. És ezek számára a népies elemet fölkarolni buzgó törekedett Dugonics

még ma is nem csak kedves, de épületes társal-góul is szolgálhat. Sőt igen is nemzeti becsüle-tünkre való lesz, ha az intézett művek bonyolít-ták, találkozní fog minél számosabb kebel, mely az ujjolag fölbresztett ébersztő lelkes eszméinek befogadására kitárul.

E hitben mondjuk, hogy bizony még ma is létezik a a közönség, melynek számára érdemes Dugonics András műveit újra kiadni anélkül, hogy a nemzeti szellem más dícső fölkenfjei tisz-teletök fogytatásait látnák; sőt inkább szellemor-szágunk táglasulása am azoknak is is fokonként mltóbb elismertetésre számolhatni ez uton.

Nem egy romlatlan lelket fognak Dugonics művei még ma is dícső eleink iránti kegyeletre ébresztetni, az ösök vérével szerzett s megvédett hazának lángoló szerelmére gyulatszani, a hajdani erények s jámbor szokások föntartására és ápolására buzdítani ép úgy, mint akkor, midőn azon érzelmeket, melyek már a nemzet jelentékeny részében férfias szízláldult, lelkes pályatársai közt mondhatni ki-válalóg ó igyekezett szendörgő rügyekből kitéjteni.

Még ma is van elég oly bimbó, melynek kinyílá-sára az ő szelleme lesz tán a legalkalmasabb verő-fény. Ma is lesz elég jámbor családapa, ki a mes-tergerendán tartogatott szerény könyvjáteményéből a szent könyvek után a mi jó Dugonicsunkból tartandja kedélyképző fölvaszásait a nádudelti szerény lak főgökyök népének; mint ahogy ezt egy-koron gyermekeinkben tapasztalók s mely zsege érzelmek első alapját teszik az olyán lelkesültsé-nek, melylyel férfikorunkban minden dícső iránt hevülünk. Ezentul is nem egy jóvaló eseménye nemzetünknek fogja Dugonics András művei-nek olvasása közben fölkeltebbé fogadni, aminő fogadás gyermekeivünkkel fakadt vala egykoron, hogy kioltatlan hüséggel igyekszik szolgálni az Isten után „mindentadó hazát.”

Caplár Benedek.

## Kereskedelmi és iparmozgalmak.

### Újabb fejlemények.

A n.-várdi márványbánya művelete, melyet lapunk is többször említett s melynek szép fekete márványából nekünk is küldött mutatóványt a tulajdonos, ez év tavaszán a vállalkozók közt előfordult vizsály folytán megszűnt. A „Debreceni Közlöny” folszólítja a töképezeseket, ne hagyják e reménytelen bányavég elcsúszni, ne e nagyréményű aranyteret elrekedjen heverni.

A pesti városközségnek 1848 óta meg-szűntetett gazdasztási bizottsánya a hatóság rend-eletéből újra visszaállítottat. Ennek kezébevetben a községátandások kebeléből 18 választatot meg-gazdasztalnak társasosá, két pótfőval együtt, kik f. hó 2-án maguk közül elnököt választottak.

100. — A közbizott akadályok miatt meg-nem történhetett nógrádmegyei gazdasági egy-letti kiállítás csak jövőre fog megtartani.

A „Neueste Nachrichten” mint bizonyosot közli, hogy a nem vasutegyletti egyetértőleg indítványoztatott volna oly különvontat Bécs és Páris közt, mely oda és vissza 25 frt ezüst pénzért szal-itatna egy személyt, s hogy ezen indítvány már határozatba is ment. Hasonlókép el lenne az is határozatba, hogy Triesthez 10 frtért lehet ezentul kéjkirándulást tenni.

A Bécsben ismét új biztosító társaság alakult. Címe Norden (észak). Nem tudjuk, mit hoz magával, de annyi bizonyos, hogy északra nem igen jót szoktunk várni.

Az Anker, melynek furcsa eljárását már többször emlegettük, kissé kellemetlen helyzetbe jutott. Egy bécsi újság azzal fenyegeti, hogy mindaddig, míg köteleseknek elegend nem tesz, minden áldott napon a lap homlokán fogja eljárása jogtalanságára figyelmeztetni.

Külföldön, jelesen Poroszországban azon vannak, hogy mindennemű hírlapbélég meg-szűnjék; Bécsben pedig ottani lapok állítása szerént ezúttal a lapokba nyomtatott színlapokat megadóztatni készülnek.

100. — Ismét új postajegyek fognak életbe lépni.

A gróf St.-Genois d'Anneauourt-féle köl-csön kisorsolása alkalmával nyertek: 6198. sz. nyer 70,000 frt., 13498. sz. 3000 frt., 10170. sz. 1000 frt.; 48228. sz. 29412. sz. 500 frt.; 250 frt. nyertek: 6929 20454 21493 és 28112; 200 frt. nyertek: 4712 24446 33041 38127 44257 és 73996; 120 frt. nyertek: 4548 6333 9136 13458 21970 23851 35900 36537 38798 45688 46519 47803 52350 61265 és 64224; 60 frt. nyertek: 1318 1367 2835 3145 3380 4813 5047 6145 6187 6395 6722 6832 7075 7088 8033 8672 8784 9185 10654 11074 11591 12782 13382 14608 15624 15999 16301 16503 17431 18219 18240 18990 19081 19384 19498 19955 20621 20990 21043 21587 22546 22647 23701 23748 24396 24562 24622 25027 25092 25403 25801 26204 27434 27457 27527 28117 28222 28280 28968 29239 29473 30175 30400 31650 31770 32972 33243 35406 35547 35792 35922 36398 37189 38393 39188 39390 39631 39971 41502 41712 42189 42453 42483 42849 43774 44017 44188 44559 44637 44646 45823 46600 46603 47316 47606 47790 47857 48527 48640 48690 48811 48889 49022 49499 50484 50558 50824 50870 51032 51720 52223 52239 53129 53483 54189 54240 54690 54777 55040 55834 56903 56929 58252 58517 58773 59019 59120 59133 60498 60561 60673 60681 61507 61529 61792 62398 63032 65566 67181 67881 68373 68681 68725 69716 70121 70267 70943 71323 72187 72432 72585 72652 72675 72816 72963 73519 74006 74197 74225 74263 74324 74615 76697 77071 77574 78285 78788 78807 78870 79673.

## Tárogató.

100. — A „Pesti Hírnök” következő örvendetes újdonságot közöl: „Mint halljuk, a nevéről Magyarországon már ismeretes Rotter ur, a budai főreáludatona egyik tanára, egykor, ha nem tevédünk, Gréchen politikai lap szerkesztője s több külföldi lapok levelezője, a tanodai szünnapokon át Németországban tudományos, nevezetesen ethno-graphiai utazást tendt államkölségen. Ezen ut-jában az érdemes tanár ur valószínűleg az antik Augsburgot, a magyarországi bányákon fölga-zdagodott híres Fuggerék bőségsőjt s a nem kevéssé híres A. A. Z. székhelyét is érinteni fogja. A buzgó utas valószínűleg igen érdekes híreket vi-end magával hazánkra s ezt tőle kitelhetetlen min-dentől ismertetni fogja. Hogy az érdemes utazó kellő nyugtontokban hiányt ne szenvedjen, a pár év óta Pesten gazdálkodó Lauffer könyvkeres-kező ur nagy számu ajánlóleveleket látta el.” — Örvendetesnek mondjuk mi ezt, mert azt hisszük, hogy az ilyen embereknak csak öröm lehet sze-reneus utat kívánni.

100. — Molnár György, az általunk vára várt szinagázató már három év óta tevékszik társaságával a budai nyári szinkörben föllepni. Maga e szinkör német társulat igazgatója hajlandó volna a szinpadot hat előadásra átengedni az ott ohaj-lotta, hogy Molnár társasága már e hó 16-án föllepjen; de végre is a magyar szinjáték a budai szinkörben hatóságilag letiltatott.

100. — A „Pesti Hírnök” alsó-ozori leve-lője a betitott fölkeházy-féle mise leírása után a következőket közli: „Bár nyissa a hosszadalmas-ságtól kissé tartok, bár csak azért is, ne hogy nemzetünk s nemzetiségünk elleni árnyakodásat kivívottaknak tekinthessék, szélszükségnek látom még megemlíteni: miszerént az ez alkalommal je-len volt Tréncsenyegének számos tagjai, de fő-leg annak közbirtokossága, a honuk kedves — nyaktörő — barátjának, a bécsi „Presse”-nek 135.

száma f. bő 20 ki lapján megjelent azonnali állítással meg nem nevezett trenszéni levelezőtől vett hírt „miként eme megyének közép földközössége a telek-teleknek akármely nyelven leendő vitelében egész közönységgel belevégyez, sőt a telek-könyveknek akármely módján, csak azonnali főlveletet öhajítja” rágal-mnak saikamásit csak egy kenyervadászatnak tekinthető egyéniség szepölés-től való erőt kólmányának nyilvánították; minthogy nem csak Trenszéni megyének bensőlött értelmsége, mely általában magyar ajkú, de annak más nyelven is beszélni lakossága; mely gyermekeinek minden kitalálható módon magyar nevelést adni törekszik, a nem magyar nyelvnek hivatalos használata iránt épen semmi rokonszenvvel nem viseltetik, sőt inkább minden vidékbeli honfiai, kik a nyilvános életben föllephetni képességet éreznek magukban, az édes magyar nyelvnek s a municipális életnek, melynek institútóiól egyedül boldogságukat föltételezik, hova hamarabb behozatalát öhajítja várják! Az a „Presse” ugylátszik épen azt hiszi, amit más nem hiszt, azaz hogy talán ő sem hiszi, csak másokkal akarja elhitetni. Róttor ur valószínűleg meg fogja látogatni az ilyen-olyan jó barátjait, vigye tiszteltünkét a kedves jó „Presse”-nek is.

↑ Egy asztalos tegnapelőtt délután munkaközben összerogyott s többé életre nem ébredt. A szegény ember régóta veszedelmes görcsökben szenvedett.

□ E hó 8-án esti 11 órakor tűzi lármát hallottunk. A fővárosi gyufagyár tűzszomszédságában egy szegény asztalosmester háza végkép le-

égett. Szerencze, hogy a gyufagyár — mely egész-zen össze volt építve a leégött házakkal — szinte le nem égett, mielőtt nagyobb veszély is történhetett volna. Ez alkalommal oly csekély számmal jelent meg a nép, minőt még tűzvészely alkalmával nem láttunk, nem volt amyi ember, mennyire szükség lett a fészekdőknekvélz tele hordására.

100. — Egy helybeli asztalosmester a próbátétek alkalmával a szorgalmas elemi tanulóknak a legnagyobb magyar arképből 70-et, 12 étkében iri életjáratból pedig 10-et osztogatott ki. Az ily tények igen szépen beszélnek s ezekhez nem szükséges magyarzartatni irni, csupán örömlenket legyen szabad kifejezünk a derék iparos hazafi tette föltt; örömlenkehez egy kis búzskéseg is vegyül azon nemes búzskésegéből, mint mindig másra fektettünk, ami közös kincseink föltt. —

— Városunkra vagyunk búzskéseg, a szorgalmas haladó városra, a fölvilágosodás felé törv nagy magyar városra, melynek ily derék fia vannak, mint e nemesekből iparos.

100. — A nyári hőségben még ez idén talán keveset részesültünk, azonban még lehetnek meleg napjaink, azért az ebrek igen kell vigyázzunk, minthogy a kánikula szíli az ebrek vesztességét; ennek okán igen helyes szokás a víziszony megelőzésére az ebrek számára mindig friss vizet tartani készen. Másrészt a hőséggel levegőnek rendszeren megromlik a moesárok kigőzölése által, és sok banyag emberek elhullott barmokat s több eféléket egyenesen az utcára dobak, hol az eféle disztelen dolgok a levegőt még dögeleltetés is teszik; az ily esetekre magunknak polgárunknak kell

öröklünk, be nem várva a komolyabb intézkedések. Tisztítsunk meg levegőket s ha már ehettek tartunk, vigyázzunk rájuk.

— Hegedűsné, a pótolhatlan népszimű-ékesen arván maradt kis fia kedves anyja után költözött. „A kis fia — írja a „Budapesti Hírlap” — ki anyja tával történt halála óta Bókai orvos ur házával családtagként tartatott és szeretettel, nem sokáig éltél túl csak a múlt betegekben eltemetett atyját, mert széllühdös következtében több épi kinos szenvedés után tegnapelőtt szílii után költözött. Már hat héttel ezelött veszedelmes torokgyámn szenvedett, mielőtt azonban Bókai orvos és több orvostársának tudománya, valamint a gondos ápolás által megmentett; utolsó betegségekben minden segély hasznalt volt. Sajátságos, hogy ezen alig három éves fiúnak nem sejtelték vele haláláról. Már mikor atyját temették, nem akart közlekedni a koporsóhoz, irtozott a halotti kocsitól s mindentől, mi a temetésre vonatkozik, többször mondván: „En nem akarok meghalni!” midőn azután szokás szerént a többi gyermekkel a régi fővárszékbe kellett volna mennie játszani, a ritkán álló fiák megpillantására észbe juttott atyjának temetkezési helye s fölkiáltott: „Ez temető! nem megyek ide, mert nem akarok meghalni!”

↑ A pesti szegény gyermekekörház elrendelésegrajlati intézetét. Ez kissé keserűl orvosság a beteg gyermekeknek.

↑ Budán már érett szőlőt esznek. Bizony érjék is már, aminek érnie kell; mert a sok esőzés ugy is kárt tesz benne.

## TÁRCA.

Néhány szó a rózsákról a szegedi rózsákhoz.

Remellay Gusztávól.

(Vége.)

A királynő fején magas rózsakorona volt, a kiséő hölgyek (számra 12) fejéit pedig rózsakoszorók ékesítették s mind ezekből, mind amabból hosszú szalagok lógtak le, nyolc kiséő hölgy pedig egyik a másikának szalagjai egyikét tartotta balkezeben.

Négy hölgy meyenezetet tartott a királynő feje föltt, mely meyenezet megámozott pálcákból, rózsabokréták s füzérek által ékesített kendőből vagy vörös himzésű lepedőből készült.

A királynő kosarat vitt karján s abból egy rózsát dobott mindenkinek, kiöl valamely ajándékot kapott, mit adni mindenkinek vetélkedett.

Ezen ajándékokat két legény vitt a mai élelemikkel volt köztük, a helység szegényeinek ajándékoztaott.

Ezt teszi a királynő most is Nógrád, Hont, Gömör s a Csálóköz azon vidékein, hol a pünkösdi király ünnep egész szertartással, azaz ugy, mint most leírák, ületik meg.

Mindezen helyeken a falu legféresebb helyén történik meg a választás, s azután valamennyien a királynő háza elé mennek s onnan indul meg a menet, miközben a legények egy-egy lányt tartva kezénél, követik a királynőt s kiséőit, s minden házánál kört képezve, körülül táncolnak, a ház asszonyának szerencse kívánót énekel mondanak, melynek minden szaka után ezt éneklük:

Mi van ma, mi van ma,  
Piros pünkösöd napja!  
Holnap lesz  
Holnap lesz  
A második napja!

A királynő feje föltt, mint főnebb leírák, meyenezet vitetik, minékutána a menet házról házra járt s a királynő mindenütt ajándékot kapott s rózsát dobott érte; miközben, mint szintén mindannyiszor, midőn a „mi van ma” énekeltek, föl-emeltetik feje föltt a meyenezet, a menet visszamegy a királynő lakása elé, hol ez leültetettik s kiséőnői által körülvetetik, mire az ifjak s legények körülülte kört képezvén, több dalt énekelve táncolnak.

E dalok egyikében

Hadd tapodjék, hadd tapodjék  
Piros pünkösöd napját

fordulván elő; ez valamint az

Elhozza az Isten piros pünkösöd napját  
című dalban előforduló azon vers, melyben az mondatik, hogy a király jól megfogja a kantárszárat, azt tanusítja, hogy hajdan a király löhdőn ment, sőt némelyek szerint voltak vidékek, hol a királynő is lóra ültetett.

Hogy ily esetben több lovas legény kísérté a királyt, mondani is fölösleges, s ezen lovagokra emlékeztetnek az elől rózsabokrétákkal ékesített pálcákon lovagló gyermekek, kik szinte kiegészítő tényezői az ünnepnek ott, ahol ez az épen leirt móddal tartatik meg.

Amint a királynő körül egyideig táncolt a kör, a legények, kik a király mellett pálcákat vittek, trétás dal s mozdulatok közt táncba hívják a hölgyeket, kik a meyenezetet vitték, mire, amint mondatik, az örzet nélkül maradt királynőt körülkarolván s a légben a tánchelyig vivén a király, megkezdődik a késő éjszakaig tartó tánc, mely közben minden leány azon legénynek, akivel táncol, rózsát ad, s így a leány, ki legkapósabb volt, a tánc végével legkevesebb rózsát hord fején.

Az ünnep második részét a pünkösöd másodnapj mátkától küldés képezte, melyet leírni fölösleges, mert maiglan is divatban van Szegeden.

Szeged szép hölgyei! mily szép lenne az, ha kegyetek, kik mindaddig megtartották az ősi rózsáünnep egy részét, nem elégeve meg ezzel, ismét életbe léptetnék mindazon szertartásokat, melyek az ősi korban a pünkösdi rózsáünnepre nézve honszerte divatoztak; melyek, mint főnebb előadtam, hazánk némely vidékein még maiglan is szokásban vannak.

### Népregei adatok Szeged történetéből.

Tető néni regéi.

II.

Az Atila koresma.

1848 tavaszán egy vén házat bontottak szét az öreg Tető néni szomszédságában.

Ily esetben ő mindig meg szokott jelenüni. Épen dél volt, a munkások pihenve tréfálódak az öreg ház darabjai föltt, a mester gerenda végén 1690 volt kivágva; előltt tanakodtak, midőn az öreg nő mellettök termett. Egy munkás mosolyogva kérdé társaitól, vajjon hol lehet az a faragó, ki az évszámot a mester gerendára véste, melynek derekát a szű másfél század óta rágiá?

— Én ismertem a vén Miklóst — szólt az öreg Tető néni — ő építé e házat, ő vágta rá az évszámot, ifjú korában volt az; már 78 éve, hogy meghalt. A nagy égés után épült e ház; a vén Miklós látta a nagy égést. Vigyázzatok, ha a falat bontjátok, jól megnézzétek a téglákat, a dírb-darab köveket. Épen így bontották egykor az Atila koresma romjaiból épült házat, midőn a munkásokat figyelmeztettem a koresma címerére, mely egykor a romok alá temetett, midőn a fővárosi halászek az Atila koresmát szétrombolták; erre következett a nagy égés, midőn a várbac az új-szegedi várból lövette a vározt.

A munkások összenéztek, egyet sahojtottak és azután szétrombolgk mentek. Az öreg Tető néni szokott hallgatói, a gyermekek környezték.

— Látom azt várjátok, hogy njra elmondjam

azt a nagy égést, azt a hét koresmát. Elmondám akkor, mikor a képet megtalálták, elmondám a munkásoknak, tudom hogy elfeledték, de ha ti is elfeleditek, ugy több regét nem fogok mondani.

A gyermekek fogadták, hogy vigyázzok lesznek és még holnapután is tudni fogják Tető néni regét.

— Holnapután!? Ez nem elég — szólt az öreg nő dorgálól — nektek tudnotok kell, amir én mondok. Öreg napjaitokban el kell mondanotok fiátoknak, unokáitoknak, ha majd megötlök, megemberkedtek s ha majd fiatok és unokátok lesz. Sokkal nevezetesebb dolgot fogok beszélni, minthogy méltó ne volna unokáitoknak is elmondanotok.

— Mondám, mi volt ez a palánki része a városnak, hogy ez már maga is vár volt, ha ezt elfeleditek, ugy most mindjárt nem regélek?!

— Igen, igen! vár volt, ezen belül volt a basa vára — mondkák a gyermekek.

— Igen ám, a basa vára — folytató az öreg nő — de Palánk és a várszélek körüllyve távol estek egymástól. E térségen fektött a palánki városrész, noha e városrésznek torkában volt a vár, még sem láthatott belőle semmit, csak árokpártokat, melyek környezték. A basa vára soha sem volt nagy, de az emittet árkolás mégis magában foglalta a mai halpiacot és nagy piacunk egy szép részét is.

A vár, itt a basa várat értsétek, két szép ház kivételével, egészen üres volt. Egyéb épületektől csak az ives tornárok boltozatai a fal körében képeztek helyet rakár, börtön- s más eféléknek. A basa váraljai éjszka-nyugtól szemben állt a hét koresma; ezek valának: Péro, putri, csuka, mucs, torkos, tatár és az Atila koresmák. A hat előbbi koresmában görög koresmárosok és szimincsiák, sütházak voltak. A hetedik legnagyobb koresma az Atila volt az egyedül, hol egy bujdosó kuruc nemes koresmároskodott.

Mid a hét koresmát a várbasa építetté, a jogokat ő adá a koresmárosoknak. Ezek között legszelesebb joga volt Kosorru Bálintnak, az Atila koresmárosnak, ki e koresmát gyűvezezt örök ajándékba kapta a várbasától régibb időben tett hasznos szolgálataiért. Noha mindemellett is tetelem hasznót húzott a várbasa e hetedik koresmából épen ugy, mint a többi hatból; a koresmárosok gondja volt mindezt a vendégeken kinyerni, meghuzván öket amugy „pogány módra.”

Kosorru Bálintnak egykor szomorú élete volt, mert bujdosni lön kénytelen szép Magyarországból; ez régi története volt és ezt még apjával együtt tette. Apja aztán valahol Törökországban meghalt, ő meg visszabujdosott hazájába; így telepedett le Szegeden, hozván magával szép ifjú görög nejét, ennek rövid időn történt halála után egyetlen leánya maradt Bálint gyönyörűségére; ami azonban üldözte Bálintot, az volt, hogy

valóban kosorru nemzetséges tatar fajból eredetnek mondatott. Ezért még jó apja, midőn elbujdosott volt, paizst csináltatott fiának Atila képevel, mutatván, hogy a legnagyobb szittya hősnék is kosorra volt; de minthogy az Atila képes paizs sokkal szebb volt Bálintnál, még inkább üldözték őt gúnyolói.

E természetű hibáiból talán erkölcsi hibái is voltak Bálintnak, midőn hazakerült és az ajánlékoresmába, a paizst tüzte ki cimerül. Így támadt az Atila koresma, de azért Bálint megtartotta Kosorru nevét.

Midőn a törökök ügye oly eschül állt, már ekkor Kosorru Bálint Mariskája igen szép fülserdült leány volt.

A hét koresma hála mügött fektűt a palánki török városrészt, mely szétszórt rozsz házakból állt s vele dél felől szomszédos volt a belvárosi görögök lakása.

A török házak között ut vezetett a rókusí Marsmezőre. E mező környezetéét lakták a legzaggabb kupecek, kik leginkább zsvarszambake-reskedéssel foglalkoztak. A tabáni részt szintén kupecek lakták, ezek sertéskereskedést üztek; Moravárosban faragó és házipítő magyarok laktak; alsóvárosban földművelők, csikósok, juhászok, gu-lyások. A Marsmezőn álltak a görög „dutyány”-ok, hol alkudoztak s hol az áldomások történtek a nagyszerű baromvadászok alkalmával, minthogy a Törökország belsejéből eddig hajtott marha kipi-henvén a tágas pusztában, új erőt nyerve itt ada-tott el. Sok persa és besz-arábiai kereskedő for-gott ez időben Szegeden. A felső vidékről franciák és angolok is. Minden kereskedő ismerte Káva Jóskát, a híres kupecet, kinek szép nagy háza a Marsmezőre a görög dutyányokra nézett. Káva Jóska egyszerű pórszülőkől származott, eszes okos irástudó ember volt és sok nyelvet beszélt.

Káva Jóskának volt olyan fia, ki már a félvilágot bejárta. Az ifjú Kávát Istvánnak hiták, híres ember lett belőle, híresebb mint apja volt. Egyetlen fia volt, gazdag, szép és okos, ezenfölül jó is. Ugy tudott lovagolni, mint senki más. Szerette őt az egész város, az egész vidék; ismerte mindenki. Az ifjú Káva Istvánnak sok-sok mouda apja, hogy nézzen szét az országban, a világban és nősüljön, de az ifjú mindig nőtlenül jött haza és azt mondá, hogy ráér még felesége-sedni.

Egykor a várbasa lovat adott el Káva Istvánnak. Az alku és eladás a Palánkabn történt, a próbafuttatás épen az Atila koresma előtt kezdődött. Sokan nézték, midőn István a lóra veté magát s csak szőren ülve, sörényén vezetve nyargalt a szilaj lovon. A sok néző között volt a szép Kosorru Mariska is, kiről hirt ugyan hallott már Káva Pista, ahogy az ifjat közönségesen neveztek; de a Kosorru név után ítélve, nem birt ő egy kosorrunál egyebet gondolni. Amint a lovat kipróbálva, csak úgy magyarosan leszállt lováról, épen Kosorru Mariska mellé röpült le. A gyorsaságban a leányka egyikssé eliskoltotta ma-gát, azt gondolva, hogy most a szépséges szép Pista egyenesen ő rá esik. Nem úgy állt a tal-pán és vigyázott is, hogy azt a gyönyörű szép lánykát meg ne sértse. Ezután a lányka befutott a házá; Pista pedig mondá a basa biztosának, jőjön az Atila koresmába, ott fogja a lova kifizetni.

A leányka nem mutatkozott, hanem Pista jól látta, hogy Mariska a harmadik szobából lese-kedett rá. Pista ekkor nagyot gondolt; azt gon-dolta, hogy megházassodik. Kifizette a ló árát, az-után barátságosan kezdett beszélgetni Bálint gaz-dával. Bálint gazda csakhamar kitalálta a sola-nem nyert szerencse okát, de azt gondolta, az ő leányja mégis csak nemek láúy s tehát nemek le-génynek való.

(Folyt. köv.)

## V e g y e s .

Az amerikai Egyesült Államok minden polgára, bármely országnak volt lakója, mindenkor számíthat az ő hazája védelmére. Legközelebb egy Franciaországból kivándorolt egyént, ki francia törvé-nyek szerint katonaköteles lett volna, régi honá-ban, hová látogatást tenődi, visszatért, elfogták.

Az amerikai követ értesítené közbetette magát s kinyilatkoztatá, hogy azon állam, melynek alkot-mányára az ifju megesküdött, minden baj ellen védeni fogja. Az amerikai azonnal szabad lábra állított. Mily jó, ha valaki oly államnak tagja, mely nem csak belföldön legkevésbé sem korlátozza polgárai jogait és lelkismeretét, hanem külföldön is minden kellemetlenség ellen védeni tudja őket!

A velencei királyságban minden ka-tonaköteles, ki nem jelenti magát, vagy politikai okok miatt távol van, 1400 frtot köteles fizetni, ha saját vagyonnal nem bírnak, rokonai kötelez-tetnek a fizetésre, rokonok hiányában a község teszi le a díjat. A „Weser Zeitung” írja, hogy e rendszabály az állampénztárnak több milliót jöve-delmez.

Spanyolországban a hatóságok mindenbe szeretnek avatkozni s azt szeretnék, hogy az időjárás, meg az égitülemények is parancso-latok szerint mozogjanak. A zamórai polgár-mester következő falragaszokat nyomtatott a napfo-gykozást illetőleg: „A polgármester ur parancsára holnap napfogyatkozás lesz. A lakosok erről érte-sítetnek, nehogy valaki aggodni merészeljen e ti-nemény fölött, mely különben Európa minden pol-gárisult államában előfordul.” Van Európában több más ország is, hol a hatóságok azt akarnák, mi-szerint a jégeső is úgy táncoljon, mint kő fűtőlük, csakhogy néha a jégeső elháríthatatlan akadá-lyok miatt nem azok fejét sújta, kikre mérve volt.

## Irodalom és művészet.

— Megkaptuk a bajai főgimnáziumi ifjuság által szerkesztett „Vörösmarty-Album” című tanodai emlenyt, melynek jóvelmele a „Vörösmarty-öszön-dű” javára fordítatik. Az előttnk fekvő csinosan kiállított füzeteske több kötött és kötetlen dolgo-zatokat tartalmaz, melyek nem csak a fista ha-zafuiri iránytét, de mint ifjak művei különben is fi-gyelemre méltók. A könyvecske ára 40 kr. o. é.

— Megjelent „Bánk bán” dráma 5 fől. írta Katona József; szerző areképevel s életrajzával kiadta Horváth Döme. Negyedik kiadás. Ára 1 ft 20 kr. Eme legheirisebb színművet a haza is-meri. Kiállítása hibátlan.

— Sajtó alatt van „Lengyelhon bukása” történeti rajz; Rauner után fordítá Horváth Döme. Ára 1 ft.

## S z i n h á z .

Lelkismeretes és szigorú színhírlátó a színházban elő-adott „Csikós”ról.

Irja Georges a Kämmerdinerre lett Lailahlakj.

Bizony furesa ember szerkesztő ur, hogy az egész írással foglalkozó népesség között épen én rá-m esett választása; hogy épen engem kelle a színhírlátó megírásával megbíznia. Bizony mondom, egy eszelekzik szerkesztő ur, mint a mandarinok országában tesznek, hol a legfontosabb ügyeket épen olyanokra bizzák, kik mindenhöz jobban érte-nenek mint ahoz, miben eljárniok kellene.

Azt parancsolta szerkesztő ur, hogy nagy fe-neket kerítsek a bírálatkák, hogy a legkisebb rész-leteik elmondják mindent, mi ezen műkedvelő előadásokra vonatkozik.

Jól van, legyen meg akarata.

Ott kezdem tehát, hogy az olvasásnál ott a kisedővő teremében minden ember és minden szép asszony és szép lány, kit föltekért, készségesen fogadta el szerepét, úgy amint illik, de nem úgy, mint műkedvelőknel rendszeren lenni szokott, hogy egy szerepet hatan akarnak, hál szerep meg olyan van, melyet senki sem akar.

A próbák tömteletlen sokaságán keresztül ha-tolván, végre 9-én este megviradt azoknak, kik az előadást kíváncsian várták, és ha vesződséggel járt a darab betanulása, teljesen kárpótola érezheték magukat az előadók a tisztelt közönség nagy részé-ve által, mely legkisebb zugát megtöltötte a színháznak úgy, hogy a legkisebb ukász sem eshetett volna a földre, hanem — mint az ukászokkal ren-deresen történik — a közönség azon részében akadt volna meg, melyely az emberek gondolkodni szoktak.

Már az előkészületeknel több olyan tapasztala-tokra jutottak a műkedvelők, melyeket a közö-nésnek tudni szintén hasznos. A zertármak, vagy mint régebben neveznék szokták, a rekvizitárius út-

legelni való zerszámokat, minők fejsze, balta, fokos, furskőbő, vasvilla s más hasonlókát többet is talál, mint mennyire szükség volt; frakk el-lenben, mely sőgorságból csak két darabra volt szükség, ebben a roppant nagy városban, hála magyar izlésünknek, alig akadt. Egyet csak te-rement valahogyan magának Ásfőt urí, de a má-sikat, melyre saját szerény kammerdieneségemnek volt szüksége, ahogy sem tudtam előkeríteni. Mi-tán az egész tisztelt szobócét — mely pedig nem kevés tagot számlál Szegeden — saját kammer-dienieri jórakimával végigtűzkostam, egy szabó pol-gártársunk botlójába nyiték. A mester ur épen ha-talmas olajgyérvével valami fekete zsebk ruhára intézett rohamot. Amint megláttam, rákiálték: „Ke-gyelmet! kegyelmet e gonosztövisnek, legalább na-estére, míg Georgest végigjártszom benne. A mester ur, ki épen ptykés mándliával volt átalaki-tandó a jámbort, tölem várta legkevésbé, hogy a frakk számára kegyelmet kérjek, nagyon esdalko-zom; mitán azonban kinagyaráztam előtte szá-n-dékomat, szivesen kegyelmezett neki egy estére.

Ilyen tanulságos tapasztalatok után végre föl-gördült a függöny és mondatom szerkesztő urnak, a szögdi kertek aligba meg nem emlegetik ezt az estét, melyen oly sok szép virágtól fosztották meg őket a műkedvelők.

Nem várja se Ön tisztelt szerkesztő ur, se a nagydéműl közönség, hogy oly közönséges bér-ház írás, minő ez alkalmával én válek, valami rendszeres bírálatot írjon az előadásról.

Anyit mondatok, hogy a műkedvelők mind-egyike oly jól volt öltözködve, miszerint előadás előtt egyik sem ismert a másikra, és bizony az is megtörtént, hogy egyik-másik kincsennek meg ga-lambomnak hita a csinos menyekéket és leány-kákat, kiknek a földnél öltözete oly jól állt, hogy egyik-másónk azt is tanácsolta nekik, mindig ilyenben bájálják el azokat, kiket elbűvölni akarnak.

Rózsika a szó szoros értelmében imádságos volt s mondatom jó lélekkel, ha az augszburgi Allgemeine valamelyik levelezője jelen van, bi-zyonosan dicsőtő vezérleiket olvastunk volna a früüellen betjárókról benne. Amilyen kedvesen ki-nézett oly kedvesen játszott s a közönség hársány éljenzéssel fejezte ki meglepetését. Ásfőt urí go-nosz gyerek volt, ugyan használta az alkalmat, a ciciázásnál a szép menyecskéket és leányokat sorra esőkolgattat amnyg istenigazgató; szinte féltém, hogy majd megárt neki. — Az én ármányos Krausz ur Labdacsoom, midőn Ásfőt urí paj-rosságait nézte, egyre azon sopánkodott, miért nem fiatal menyecske ő is. Én meg aztán azt fe-ltem neki, hogy solse bánja, hanem várakozzék, míg olyan szerepben fog fellépni Ásfőt urí, mely-ben pontonokat csztogát, aztán ha ott is olyan ter-mészetesen játszik, abban merjen szeme közé nézni. Bendi őcsom olyan here esikős volt, hogy még a lakománál is azt kérdezte tölem egy kellemlűs nagysám, mutatnám meg neki azt a gyönyörű szép legényt, ki oly eredetileg játszta a csikóst s oly jól énekelte néplünk szép dalait. Karvasiné szé-pen rászédte nem csak a közönséget, hanem a mű-kedvelőket is; a próbák alkalmával egész prima-donnai méltósággal csak úgy oda se nézett a sze-repek, sőt úgy tette magát a kis hamis, mintha misem tudna belőle és az előadás estején mind-nyájonként valóban kitűnő játékával meglepett. Bence ur igen jól személyesíté a nagy-ormódi uradalomra ásitó szegény rokont. Bálint gazda olyan ha-talmas tizenkét ökrös jobbagyát személyesített, mint a püty; nem is esdülöm, hogy aranyos puruszlik-ban járó leányát likőtnékn adni nem akarta. Te-kintetes, nemes, nemzetes és vitélő Szárnyai táblabíró de eadem, mit mondják Önöl, ki oly jól megvalogatatta öltözetét s már evvel is élenek em-lekeztetett a régi jó időkre, még szerpelemben is ugy működött, mintha le sem esaptak volna a szolgabíróaságról; mert azok ellen, kik a dorozsmai rozsz utat meg nem csináltatják, csakugyan egy kis szelid tortúrát használt, amiért is a dorozsmai rozsz utat meg ezután is kidülendő lovak és össze-törzödő kocsi nevében ezenel köszöntet mondok Önnek. Márton öreg csikósnak a viaszkötél ké-szült hamis orra is sokat ért, hát még játéka, mi-dőn bojtáraival a gulyát tereltette a szinpad egyik felén, mely a rekvizitárius tévedésből a másik fe-lén kolompoltatta és eszengettette a csikókat. — Fran von Labdaa fejőtköze nagyon csinos volt, legalább elég csinos arra, hogy kammerdieneni szí-ve ment meghódítsa; hanem kérem szerkesztő ur-t, méltóztassék neki empfelngom kijelentése mellet megmondani, hogy máskor a burmotszelenet zse-bében ne feledje. Ezerök asszony olyan telíver paraszt menyecske volt, hogy a saját ura is csak a szeme begaróllt ismert rá. Rektor uram bájos tánc a közönséget úgy elragadta, hogy azt több ízben ismételték. Szolgabíró, jegyző, hajdnk, vas-villások, mind-mind igen jól betöltötték helyöket. Georges szerepét nem tudta és igen sok bada-rságot beszélt össze-vissza, de az a szerencse, hogy halkan beszélt és keveset lehetett belőle hallani.

